

Znovuzrodenie

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Potreba znovuzrodenia – Ján 3,7; Ef 2,1-3
2. Čo je znovuzrodenie – 1 Ján 3,1; Ján 1,12-13; Ef 2,19; 2,4-5; 2 Kor 4,16; Fil 1,6
3. Ako a kedy prebieha znovuzrodenie – Ján 3,5; Tít 3,5; 1 Pet 1,23; Jak 1,18
4. Zmysel a cieľ znovuzrodenia – 2 Kor 3,18; Ef 4,13; Kol 3,10

Keď sa pred nejakým časom istý náš známy zotavil po ťažkej autonehode, povedal nám: „Viete, znovu som sa narodil.“ Chcel tým povedať, že v živote dostal novú šancu. Mal byť vlastne mŕtvy, ale môže sa radowať zo života. Niektí iní povie: „Cítim sa, akoby som sa znovu narodil.“ Vyjadruje tým svoj hlboký pocit sviežosti, uspokojenia a radosti. Niekedy sa o celom národe povie, že sa znovuzrodil, napríklad keď sa po prehratej vojne znovu postaví na nohy. V tomto prípade sa tento termín používa vo význame oživenia národa v politickom zmysle. Keď sa o určitom spoločenstve povie, že potrebuje znovuzrodenie, znamená to, že potrebuje obnoviť morálne hodnoty a duchovne sa obrodiť.

Ako však chápať biblický pojem znovuzrodenie alebo nové narodenie?

1. Potreba znovuzrodenia – Ján 3,7; Ef 2,1-3

Pán Ježiš v nočnom rozhovore s Nikodémom, ktorý bol členom najvyššej židovskej rady a učencom svojej doby, hovoril o skúsenosti, ktorú mal tento rabin prežiť. Povedal mu: „Musíš sa znovu narodiť.“ (Ján 3,7) Nevyhnutne to potreboval prežiť nielen on, ale aj my. Prečo sa musíme znovu narodiť? Pretože sme sa narodili ako hriešnici, máme teda hriešnu prirodzenosť. (Ž 51,7; Jer 17,9) Apoštol Pavel v liste Efezanom vysvetľuje: „Aj vy ste boli mŕtvi vo svojich priestupkoch a hriechoch, v ktorých ste kedysi žili podľa veku tohto sveta, podľa kniežat'a mocností vzduchu, ducha, ktorý teraz pôsobí v neposlušných synoch. Medzi nimi i my všetci sme si kedysi počínali podľa záľub tela a mysle, a boli sme od prirodzenosti deťmi hnevu, tak ako aj ostatní.“ (Ef 2,1-3) V liste Rimanom ukazuje, kto sme a objasňuje to na základe svojej osobnej skúsenosti: „Ale ja som telesný, predaný do otroctva hriechu. Veď ani nerozumiem, čo robím. Nerobím totiž to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím... Viem totiž, že vo mne, teda v mojom tele, neprebýva dobré.“ (Rim 7,14-18; pozri tiež Jer 13,23) Ľudia, ktorí sú Bohu odcudzení a nežijú s ním v spoločenstve, aby sa stali Božími deťmi, potrebujú v živote prežiť zmenu; potrebujú prijať ponuku Božej milosti.

Charakteristickým rysom hriešnej prirodzenosti je sebeckosť, sústredenie na seba, vyvyšovanie vlastného ja a závisť. Týchto a mnohých ďalších negatívnych vlastností sa v našom živote nedokážeme zbaviť sami od seba. Potrebuje me prežiť to, čo Biblia nazýva znovuzrodením alebo novým narodením.

2. Čo je znovuzrodenie – 1 Ján 3,1; Ján 1,12.13; Ef 2,19; 2,4.5; 2 Kor 4,16; Fil 1,6

Výraz znovuzrodenie (po grécky palingenesia, po latinsky regeneratio) sa skladá z dvoch slov: znovu a zrodenie. To znamená, že tu ide o nové narodenie; nie fyzické, ale duchovné.

a) Znovu sa narodiť znamená narodiť sa do Božej rodiny. Vo chvíli, keď sa takí, akí sme, celkom odovzdávame Pánovi Ježišovi, prijímame ho za svojho osobného Spasiteľa a Pána. Sme rozhodnutí žiť pre Boha a podľa jeho vôle. Rodíme sa ako Boží synovia a dcéry a Boh nás prijíma za svoje deti. Odteraz patríme do Božej rodiny. (Ef 2,19; 1 Ján 3,1; Ján 1,12.13) Byť Božím synom alebo dcérou je tá naj-väčšia prednosť a najvyššia pocta, akú človek môže získať. Toto nové narodenie je výsledkom určitého životného dozrievania a procesu, ktorý prebieha pod vplyvom Božieho Ducha. Samo osebe je však dielom okamihu.

b) Znovu sa narodiť znamená dovoliť, aby nás Boh menil na nových ľudí, život ktorých bude zodpovedať tejto zmene. Znamená to deň čo deň sa vnútorne meniť na Boží obraz. (2 Kor 4,16; Kol 3,10) Pre Božích synov a dcéry je nutné, aby sa takto „rodili“ každý deň, to znamená, každý deň nanovo obnovovali svoj synovský a dcérsky vzťah k nebeskému Otcovi. Ide o to, aby sme v tomto vzťahu rástli, ako novonarodené deti sa učili chodiť s Bohom a dovolili mu, aby nás menil. Len tak budeme môcť odzrkadľovať krásu jeho charakteru. (Rim 12,1.2; Jób 22,21; 2 Pet 3,18)

Boh sľúbil, že nám dá nové srdce a pomôže nám žiť v poslušnom vzťahu s ním. (Ez 11,19.20; Jer 31,31-34) Znovuzrodený kresťan miluje Boha a svojich blízkych a nenávidí hriech. (Mar 12,30.31; Žid 12,1-4)

Nové narodenie je neviditeľná premena, ktorá prebieha vo vnútri človeka. Jej ovocie sa však viditeľne prejaví v živote. Apoštol Pavel hovorí: „Preto ak je niekto v Kristu, je novým stvorením.“ (2 Kor 5,17) Tento nový človek sa učí žiť nesebecky, nesústreďuje sa na seba a svoje záujmy. Jeho životná orientácia má nový cieľ a smer. V jeho zmysľaní nastala zmena – chce milovať Boha a poslúchať ho. Už nechce robiť „skutky tela“, ako ich opisuje Pavel v Gal 5,19-21, ale chce prinášať ovocie Božieho Ducha. (Gal 5,22.23)

V tomto zmysle sa používa termín znovuzrodenie na označenie celoživotného diela. Je odvodený od prvého, základného významu. Ide o každodenné nové narodenie z Ducha.

Tým, že sme sa stali Božími synmi a dcérami, prežili sme znovuzrodenie. Aj keď ho denne obnovujeme a rastieme v ňom, neznamená to, že sme sa zbavili svojej hriechnej prirodzenosti. Sme novým stvorením v tom zmysle, že máme nový vzťah k Bohu, náš život má nový cieľ a smer, zmenilo sa naše zmysľanie. Začína sa v nás formovať Boží charakter. Začínáme sa učiť žiť novým, kresťanským životným štýlom. Je to život lásky a služby. Napriek tomu, že patríme Kristovi, napriek tomu, že sme „ukrižovali svoje telo s vášňami a žiadostami“, napriek tomu, že dovoľujeme Božiemu Duchu, aby nás viedol (Gal 5,24.25; Rim 8,14), naša hriešna prirodzenosť nám nebola vzatá. Tá nám zostane až do druhého príchodu Pána Ježiša, keď budeme premenení. (Fil 1,6.10.11; 3,21; 1 Ján 3,2; 1 Kor 15,51-53) Naša hriešna prirodzenosť so sklonom k hriechu a rôznym vášňam je teraz pod kontrolou Ducha Svätého. Ak sa naruší náš vzťah závislosti od Boha, „starý človek“ so svojimi hriešnymi sklonmi sa začne znovu prejavovať. Ide tu o to, aby v našom živote vládol Duch Svätý, aby nás viedol a usmerňoval. Pomôže nám, aby rozum ovládal naše city a nevíťazil v nás hriech, ale Božia milosť. Nebudeme sa už riadiť podľa tela, ale podľa Ducha. (Rim 8,5) Preto musíme každý deň zápasiť s hriechom. O tomto boji hovorí apoštol Pavel v 7. a 8. kapitole listu Rimanom. Aby sme mohli nad hriechom víťaziť, musíme denne bojovať dobrý boj viery a denne sa usilovať o spoločenstvo s Bohom. (1 Tim 6,12; Prísł 24,16; 1 Kor 10,12.13; 1 Ján 2,1)

c) Znovu sa narodiť znamená prejsť zo smrti do života. Boli sme mŕtvi pre svoje viny a hriechy, „ale Boh, bohatý na zmilovanie, zo svojej nesmiernej lásky, ktorou si nás zamiloval, keď sme boli mŕtvi pre priestupky, oživil nás s Kristom,

– milosťou ste spasení“. (Ef 2,4.5) Keď sa stratený syn vrátil späť ku svojmu otcovi a všetci, okrem jeho staršieho brata, sa z jeho príchodu radovali, návrat svojho syna otec dvakrát komentoval slovami: „Lebo tento... bol mŕtvy a ožil, bol stratený a našiel sa.“ (Luk 15,24.32)

3. Ako a kedy prebieha znovuzrodenie – Ján 3,5; Tít 3,5; 1 Pet 1,23; Jak 1,18

A. Musíme pamätať, že povaha tohto Božieho diela v človeku je pre nás zahalená určitým tajomstvom. Boh nám však niečo z tohto tajomstva odhalil. Ako sa táto dramatická premena uskutočňuje?

a) Naše znovuzrodenie je umožnené smrťou a vzkriesením Pána Ježiša Krista. Keby Kristus nevíťazil nad hriechom a nevstal z mŕtvych, nemohli by sme sa znovu narodiť. (1 Pet 1,3) Novým stvorením sme len v Ježišovi Kristovi. (2 Kor 5,17) Ježiš Kristus je živou mocou k novému životu. Vďaka jeho vzkrieseniu sme aj my už teraz vzkriesení k novému životu (nie až pri druhom príchode Pána Ježiša). On je zdrojom života a sily. (Ján 6,63; 10,10.28; 14,6; 1 Ján 2,29)

b) Nové narodenie prebieha pod vplyvom Božieho Ducha. Pán Ježiš povedal Nikodémovi: „Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho.“ (Ján 3,5) To isté tvrdí aj Pavel: „Zachránil nás... kúpeľom znovuzrodenia a obnovením v Duchu Svätom.“ (Tít 3,5.6)

c) Nové narodenie sa deje prostredníctvom Božieho slova. Apoštol Peter vy-svetľuje: „Veď ste znovuzrodení nie z porušiteľného, ale z neporušiteľného semena slovom živého a večne trvajúceho Boha.“ (1 Pet 1,23) To isté zdôrazňuje Jak 1,18: „Zo svojej vôle splodil nás slovom pravdy...“

Všimnime si, že Božie slovo a Duch Svätý idú neoddeliteľne spolu. Duch dáva slovu silu a údernosť. Ako sa na stvorení spolupodieľalo Božie slovo (Ž 33,6) a Boží Duch (1 Moj 1,2), podobne aj pri znovuzrodení človeka k novému životu spolupôsobia obidva činitelia – slovo aj Duch. Jedno sa nedá oddeliť od druhého. Moc, ktorá stvorila človeka, pôsobí tiež jeho nové narodenie.

Dielo znovuzrodenia nespočíva v tom, že sa v správaní človeka niečo pozmení alebo vylepší. Nestačí dať ľuďom lepšiu výchovu alebo vyššie vzdelanie. Nutné je zmeniť ľudské srdce. Inak máme len vzdelaných bankových zlodejov, kriminálnikov s vysokoškolským titulom a podobne. Niekto správne povedal: „Najťažšie nie je rozbiť atóm, ale ľudské srdce.“ Znovuzrodenie nenastane zmenou prostredia. Pokazené hodinky neopravíme, keď ich preniesieme do inej miestnosti. Aby zase šli, musíme opraviť mechanizmus v ich vnútri. Znovuzrodený človek nie je ten, kto podáva lepší „výkon“, ale ten, kto koná na základe nových pohnútok.

B. Vonkajšou a konkrétnou podobou nového narodenia je krst. Pri ňom sa človek viditeľným a jasným spôsobom rodí do Božej rodiny. Kristus to zdôrazňuje slovami: „Ak sa niekto nenarodí z vody...“ (Ján 3,5) Tu istú myšlienku vyjadril Pavel v Tít 3,5. Vierou prijímame Krista za svojho osobného Spasiteľa. Božimi deťmi sa stávame vo chvíli, keď sa mu úplne odovzdávame. Pri krste sa táto viera zviditeľňuje do konkrétnej podoby verejného odovzdania sa Bohu, keď je na základe vyznania viery človek pokrstený ponorením do vody. Je to niečo podobné, ako keď sa narodí dieťa. K počatiu došlo pred deviatimi mesiacmi. Aby sa však dieťa mohlo skutočne narodiť, bol potrebný určitý čas. Podobným prípadom sú aj mladí ľudia, ktorí sú do seba zamilovaní. Určite si už pred svadbou neraz navzájom povedali, že sa majú radi. Ich vzájomný vzťah sa stále prehľboval, až jedného dňa ich láska dozrela do tej miery, že mohli verejne vyznať, že chcú spolu stále žiť. Takouto svadbou v duchovnom živote je krst, keď sa úplne stotožňujeme s Kristom. (Rim 6,4; Kol 2,12)

4. Zmysel a cieľ znovuzrodenia – 2 Kor 3,18; Ef 4,13; Kol 3,10

Zmyslom znovuzrodenia je s Božou pomocou meniť sa na podobu Ježiša Krista a vo svojom živote odzrkadľovať Božiu povahu. (2 Kor 3,18; Ef 4,13; Kol 3,10; 1 Kor 10,31) Je to možné preto, že Kristus je obrazom neviditeľného Boha. (Kol 1,15)

Znovuzrodenie nie je dielo človeka. Je to Božie dielo. Táto skúsenosť je výsledkom Božej aktivity. Mat 19,28 hovorí o tom, že pri druhom príchode Ježiša Krista bude obnovené, doslova znovuzrodené, všetko.

II. Výkladové poznámky

1. V Ján 3,3 Ježiš hovorí Nikodémovi: „Ak sa niekto nenarodí znovu, nemôže uzrieť Božie kráľovstvo.“ Vo verši 7 čítame: „Musíte sa znovu narodiť.“ Slovo „znovu“, ktoré sa v tejto stati vyskytuje dvakrát, má grécky tvar „anóthen“. Tento grécky termín sa dá preložiť dvojakým spôsobom: 1. znova, 2. zhora. V tomto prípade platia oba významy a vzájomne sa dopĺňajú. Ide tu o nové narodenie, o narodenie do Božej rodiny, ktoré je výsledkom Božej aktivity, teda činnosti zhora. Znovuzrodený človek sa narodil z Ducha prostredníctvom Božieho slova, čo bolo viditeľne potvrdené krstom. To znamená, že kľúčovým činiteľom v tomto diele spasenia je od prvej až do poslednej chvíle Boh. (Ef 2,9.10) Predstavy ľudí, ktorí odkladajú svoje rozhodnutie pre Krista slovami: „Ja sa obrátim, až keď...“ sú preto nesprávne. Znovuzrodenie nie je výsledkom našej snahy alebo priaznivejších životných okolností. Je to dielo Ducha Svätého, ktoré prichádza „zhora“. Znovuzrodenie je výsledkom Božieho pôsobenia, aj keď na prvý pohľad sa nám možno zdá, že je to naša aktivita („musíte sa narodiť znovu“). Narodiť sa „znova“ znamená narodiť sa „zhora“ – teda z Boha. (Ján 1,13)

2. O akej skúsenosti hovorí apoštol Pavel v Rimanom 7 a 8? Pavel tu opisuje svoju skúsenosť po tom, čo poznal Pána Ježiša. Zisťuje, že v ňom prebieha nemilosrdný boj medzi dobrom a zlom. Chce robiť dobre, ale poznáva, že to sám od seba nedokáže. Je z toho zničený a zdrtený. Preto volá: „Ja úbohý človek! Kto ma vytrhne z tohto tela smrti?“ Pozná však riešenie: spojiť sa s Ježišom Kristom a nechať sa viesť Duchom Svätým. (Rim 7,25; 8,14) Iba tak, vďaka Kristovmu víťazstvu a moci Ducha Svätého, sme schopní žiť radostným a víťazným kresťanským životom. Je to vlastne to isté, čo hovorí Kristus: „Bez mňa nemôžete nič konať.“ (Ján 15,5) Bez Krista niektorí ľudia dokážu postaviť dom, cestovať, uzatvárať manželstvá, zabíjať, kraďnúť atď. Čo však bez neho nedokážeme? Ak chceme niesť dobré ovocie, ako sa o ňom hovorí v Ján 15, ak chceme zvíťaziť nad pokušením a hriechom, potrebujeme k tomu nadprirodzenú Božiu silu, Kristovu silu. Iba s Kristom môžeme zvíťaziť nad každým pokušením a hriechom. Iba s ním dokážeme nesebecky milovať druhých a slúžiť im.

3. Nové narodenie je v Ján 3 prirovnané k pôsobeniu vetra. Vánok počujeme alebo cítime, ale nevieme, odkiaľ prichádza a kam ide. (Ján 3,8) To nám približuje tajomnú podstatu znovuzrodenia. Sotva dokážeme vystihnúť presný začiatok nového narodenia. Každé znovuzrodenie je individuálne, a preto špecifické a jedinečné. Prípad od prípadu sa môže radikálne líšiť. Niekto vie pomerne presne povedať,

kedy a ako sa odohralo. Druhý to vôbec nedokáže povedať, aj keď jeho nové narodenie je nepopierateľné. Je to ako so zamilovanosťou. Zväčša ide o postupný proces, ktorý vyžaduje určitý čas (výnimkou môže byť láska na prvý pohľad). Človek si uvedomuje, že vznikla vzájomná náklonnosť a že je zamilovaný. Nie je však nutné, aby vedel, ako a kedy sa to presne začalo. Aby bolo znovuzrodenie autentické, dôležitá je skutočná viera a pokánie.

III. Praktické dôsledky

- Tým, že sme sa stali Božimi synmi a dcérami, získali sme novú identitu a uvedomujeme si svoju hodnotu. Vďaka novej totožnosti vieme, že niekomu a niekam patrime – patrime Bohu a sme súčasťou veľkej Božej rodiny. Uvedomujeme si, že máme mnoho súrodencov – bratov a sestier v Kristovi. Túto skutočnosť sme si nijako nezaslúžili, je to úžasný dar Božej milosti. Teraz vieme, kto sme. Naša hodnota nevychádza z nás samých a nie je závislá od našich schopností alebo výkonov. Jednoducho je nám v Kristovi darovaná.
- Je to úžasná radosť, keď sa v rodine narodí dieťa. Šťastní sú nielen rodičia, ale celá rodina a blízke okolie. Všetci sa

tešia z nového člena. Podobne aj ten, kto sa narodil do Božej duchovnej rodiny, prežíva veľkú radosť (Gal 5,22) a spolu s ním aj všetci tí, ktorí prežili rovnakú skúsenosť ako on. (Luk 15,5.6.9.23)

3. Čím je znovuzrodený človek bližšie Kristovi, tým zreteľnejšie vidí svoje nedostatky. Preto musí vždy znova a znova odvracať svoj zrak od seba a upierať ho na Krista, aby uňho čerpal optimizmus a silu k novému životu a menil sa na jeho obraz. Takýto človek si uvedomuje svoju stálu závislosť od Boha. Kristus je mu nielen Spasiteľom, ale aj Pánom. Stáva sa mu vzorom a ideálom, podľa ktorého sa riadi a mení. Ochotne, z lásky a z vďačnosti nasleduje Ježiša Krista.

4. Ak sme Božími synmi a dcérami, znamená to, že sme tiež dedičmi jeho kráľovstva. S Kristom dostávame všetko. (Gal 3,29; 4,7; Rim 4,13-16; 8,32)